

قیمت فنی

مضرت دخانیات

دخانیات مانند مرض مسری تقریباً در چهار قرن آخر بتمام دنیای مسکون حمله آورده یرق ظفر خود را برافراشت. هر قدر تسلط دخانیات برای انسان حیرت آور است چند مقابل آن، شخص متفکر و مخصوصاً طیب با وجدان را غرق تأسف میگرداند. چه خوش بود این علف قرون وسطی بخيال فتح قس بشر در نمی افتاد! یکی از بزرگان میگوید: «دو نبات مهم از آمریکا، که سیب زمینی و دیگری توتون است رهسپار به ممالک ما گشته، اولی باعث برکت و درمی سبب تخریب ما گردید.»

از آنروزیکه محبت توتون در قلوب بشر زائیده گشت در همان اوان هم بعضی از متفکرین به مضرات آن یواش یواش پی برده در اظهار و راستی رأی خودشان متردد بودند. ولی بمرور ایام با یقین تمام، حقانیت خودشان را ثابت کردند، ولی امروز در ممالک متمدنه هیئت با اسم «هیئت ضد دخانیات بین المللی» تشکیل یافته و بر ضد صرف دخانیات کار میکنند. اگر چه این هیئت در حکم امروزی چندان اهمیت و قووذ ندارد ولی امید است رفته رفته این جامعه هم مانند هیئت الکول که روز بروز به مقصدش نزدیکتر می شود وظایف خود را ادا نموده بهالم بشریت خدمت شایان نموده باشد.

لزوم همچو جامعه‌ای در مملکت ما یکی از ضروریات

است. چنانکه بر همه معلوم است سوای مردان زنان ما هم که اولاد آینده وطن عزیز در آغوش محبتشان پرورده می شود مبتلا به این عادت گشته صحت خودشان را بدینقرار از دست میدهند، سهل است که جوانان آینده را هم خواهی نخواهی رهنمائی میکنند. از همه بدتر و تلختر اینکه گروهی هم وافوری شده تن به تبلی، بی غیرتی، سستی، بی عاری و بی حسی میدهند. همه این عادات رکیک از تیرگی محیط ایران که آنهم از بی قانونی مملکت سر زده قدم برصه وجود گذاشته است امید است که جوانان وطن پرست متجدد ملتفت به این قبیل عیوبات شده نه تنها خودشان از صرف این قبیل مشغولیتهای بیغنی دوری جویند، بلکه با قلب صاف و وجدان کامل برضد این اهریمن بستیزند.

هیئت ضد دخانیات آمریکا، با جدیت کامل مشغول کار بوده اولین علایم ظفر این هیئت خود نمائی میکند. هیئت نزبود که در تحت مدیریت شیمی شناس بزرگ «دکتر هاروی ویلی» (۱) می باشد مصمم بر حمله بزرگی بر ضد دخانیات شده و یک میلیون دلار هم برای مصارف این مسئله معین کرده است. مواد مهمی را که نوتون حاوی می باشد محض آسانی فهم این مقاله ذکر میکنیم:

این مواد عبارت از «نیکوتین» (۲) میباشد. ماده «نیکوتین» در سیگارهایی که در ممالک غرب صرف میکنند (این سیگارها تقریباً دو مقابل ددازی سیگارهای معمولی و کلفتیش هم سه برابر آنها است) با اندازه ای است که دو شخص متوسط را میتوان

[۱] Harvey Willy

[۲] Nicotine

بتوسط این سم هلاک نمود. خوشبختانه اغلب این « نیکوتین » در
 حین صرف با دود توتون در هوا منتشر می شود ، لهذا در بین
 اشخاصی که اولین دفعه صرف سیگار میکنند خیلی نادر اتفاق
 افتاده که بعضی از آنها مسموم شده باشد ، همچنین يك قسمت
 زهر مزبور چون میسوزد مبدل بزهری میگردد که کمتر مؤثر میباشد.
 مختصراً باین ترتیب اغلب « نیکوتین » مزبور مفقود می شود ، چنانکه
 در این اواخر یکی از پرفسورها معین نموده که فقط ۱۴ — ۱۶
 در صد نیکوتینی که در يك سیگار می باشد در بدن انسان حل
 می شود. در فرو بردن دود سیگار بسینه ۳۷ در صد داخل بدن
 می شود ، همچنین اگر دخانیات در هوای محدود صرف بشود
 یا اینکه توتون مرطوب باشد « نیکوتین » زیادتر نصیب بدن میگردد.
 غیر از « نیکوتین » سمهای دیگر هم در سیگار می باشد
 مثلاً « پیریدین » (۳) ، « آسید پرسیک » (۴) ، « آسید
 دوکاربن » ، « آمونیاک » (۶) و غیره
 عمده ترین اثرات دخانیات را در بدن انسان به دو ماده
 قسمت میکنیم:

۱ -- اثرات حاد (۷) اثراتی هستند که با تفاوت کم و زیاد
 در اشخاصی روی میدهد که تازه تازه به تقلید همقطارها و هموعان
 خود شروع نموده صرف دخانیات میکنند (معلوم است شخصی
 که شروع به دخانیات میکند غیر از صرف تقلید چیزی او را وادار
 باینعمل نمیکند) و این اشخاص از اظهار اثراتیکه ذکر خواهد

- [۲] Pryidissine
- [۴] Acide prussique
- [۵] Oxyd de carbone
- [۶] Amoniaque
- [۷] Acuité

شد، محض اینکه به مردانگی شان بر نخورد بقدر امکان خودداری مینمایند. این اثرات را دو نفر از شاگردان پروفیسور «شروف» (۸) محض خدمت بهالم طب در بدن خودشان نشان دادند. شاگردان مزبور یکی يك و دیگری ۴ میلیگرام «نیکوتین» با يك جرعه آب خورده تغییراتی که در خود حس میکردند بدینقرار بود: سوزش دهان، خارش حلقوم، تزئید آب دهان، حس گرمی که از معده به سینه و از سر تا نوک انگشتهای دست و پا پراکنده می شد، بعد بی آرامی، سر درد، گیجی، بی حسی، بخوبی ندیدن و نشنیدن، خیرگی چشمها، غمگینی زیاد، خشکی گلو، سردی اعضا، آروغ زدن، باد کردن روده ها، قی کردن، انقباض، تنفس زیاد، تندی نبض (آن یکی که زیادتیر خورده بود نبضش هم تندتر میزد)، بی نظمی نبض (که گاهی یواش یواش میزد) پس از سه ربع ساعت هر دوشان بی حس شده بدن یکی تقریباً دو ساعت تمام خشک شده بود مخصوصاً عضلات تنفس؛ بعد از آن لرزش اعضا، تنفس مشکل و یواش یواش. سپس از گیجی و بی هوشی بخود آمدند، ولی خستگی و خواب آلودگی و بی حسی آنها تا سه روز دوام کرد.

بعضی از خواتندگان دخانی یقیناً در چین خواندن این سطور چندی از این اثرات را که در خودشان (در اوانی که تازه عادی می شده اند) درك کرده اند بیاد خواهند آورد.

اشخاصی (مخصوصاً بین زنان) پیدا می شود که از عهدۀ این ناخوشی ها که ذکر شد در نیامده دوباره ترك دخانیات را میکنند؛ بعضی هم پیدا می شود که بر صحت بدن خودشان مفرور شده زیادتیر از حد صرف میکنند، چنانکه دو برادر

[A] Prof. Chroff

نذر بسته هر یکی بعد از صرف ۱۷ و ۱۸ چوبوق بیخس شد، مردند. این قبیل مسمومیت نادراً اتفاق می افتد.

۲ — اثرات «مزمن» (۹) خیلی قابل تأسف است که شخص بعد از گذراندن مشکلات اولی اثری در خود ندک نمیکند، مگر گاهی طپش تند قلب و درد سر که بزودی رفع می شود. ولی سم توتون در درون بدن باهستگی تمام شروع می شود. وظایفی می نماید که اغلب به یکدفعگی در خارج بدن خود نمائی کرده گاهی منجر به ناخوشی سخت میگردد. فقط اشخاص خیلی کمی از مضرات دخانیات (بعضاً تا پیری) مصون میمانند. هیچ نباید بامید وجود و سلامتی این قبیل اشخاص از بدن خود خاطر جمع شد.

در اینجا مختصری اثرات قسم دوم، یعنی «مزمن» را شرح میدهیم:

اثر «نیکوتین» غالباً در اعصاب نباتی یا سفلی، (۱۰) (عکس اعصاب حیوانی که به امر خود انسان کار میکند) بسیار است، اهمیت این اعصاب نسبت به اعصاب درونی بدن زیاد است مثلاً: طپش قلب، کلر کردن پلك های چشم، معده، روده ها، و غدد، کشادگی رگها و غیره در تحت فرمان این اعصاب بدون اینکه خود انسان از آن خبری داشته باشد کلر میکنند. باید دانست که این اعصاب نباتی دو رشته دارد که یکی حکم و قوه می دهد و دیگری موازنه را نگه می دارد، اولی عبارت از اعصاب «سینپاتیکوس» (۱۱) و دومی «پاراسینپاتیکوس» (۱۲) میباشد. الیاف این اعصاب که از مغز بیرون آمده به بدن منتشر می

[۹] Chronique
[۱۰] Vegetative
[۱۱] Synpaticus
[۱۲] Parasynpaticus

شوند، در جاهای معین مانند ایستگاه راه آهن منقطع می‌شوند و در این ایستگاه‌ها سلول عصب واقع است. بعد از این اقطع به عضوهای مخصوص خود که آنها را باید متعصب کنند رهسپار می‌گردند. محل اقطع هر لیف عصب که برای عضوی معین است در جاهای مخصوص خود که در تمام بشر تغییر ناپذیر است واقع می‌شود، مثلاً محل اقطع عصب روده‌های دقیق در قسمت بالای شکم و عصب قسمت آخری روده‌های غلیظ در قسمت پائینی شکم واقع است.

اثر «نیکوتین» باین جاهای اقطع از همه جا بیشتر میباشد، مثل اینکه سم مزبور از يك مغناطیسی جذب می‌شود. در اوایل اثر «نیکوتین» عبارت از بکار انداختن و تحریک فوق‌العاده و بعد از قوه انداختن و تقریباً بی‌حس کردن او است. باز میتوانیم این اثر را در مثال فوقانی یعنی روده‌ها ملاحظه کنیم، پس بنا بگفته ما اول روده‌ها را تحریک نموده حرکت مستدیره‌شان را تزید می‌نماید بعد باعث تنبلی و سستی کار آنها می‌گردد. فاصله این دو قسم اثر (تحریک و از کار انداختن) در اشخاص مختلف متفاوت است و همچنین چون این اعصاب، چنانچه در بالا ذکر شد با دو رشته کار میکنند و محل اقطع هر يك از این رشته‌ها علیحده است، هر کدام از این رشته‌ها حس‌تر و ضعیف‌تر باشد «نیکوتین» در وی زیادتر اثر خواهد کرد و مقدار «نیکوتین» هم در این اثرات «رول» بزرگی را حاویست.

«نیکوتین» نه تنها به محلهای مزبور بلکه بمرکز اعصاب هم که در مغز است مؤثر است و این هم از روی تجربیات و معاینه‌های زیاد ثابت شده است.

از این رو میتوان بی‌بمضرات دخانیات برده فهمید که

بدین طرز انسان سالم به سخت‌ترین ناخوشی‌ها دچار میگردد. بعضی اشخاص دخانی پیدا می‌شود که محض آسانی اقباض هر صبح سیگاری صرف میکنند و چنانکه در بالا ذکر شده، چون «نیکوتین» در درجه اول تحریک کن است بمقصودشان نایل می‌شوند، ولی پیخبر از اشخاصی هستند که برور زمان و بخاطر «نیکوتین» بلای اقباض دچار گشته‌اند.

چون اثر «نیکوتین» اغلب به اعصاب نباتی یا سفلی است و تمام اعضای درونی کم یا زیاد در تحت فرمان این اعصاب هستند پس هر عضو درونی باندازه خود دچار ناخوشی خواهد گردید. هر کس در بدن خود عضوهائی دارد که نسبت به عضوهای دیگر ضعیف‌تر و حساستر میباشد بهر اندازه این عضوهای حساس در بدن شخصی زیادتر باشد همان مقدار هم شخص مزبور دچار اثرات بیه فکن «نیکوتین» خواهد بود؛ مثلاً یکی از اثر «نیکوتین» را در روده‌ها، دیگری در ریتین، سیمی در معده، چهارمی در قلب، پنجمی در قلب و ریتین، ششمی و هفتمی و غیره در جاهای دیگر بدن حس خواهد نمود. با وجود این بعضی اشخاص، ولی خیلی نادر پیدا می‌شود که از صبح تا شام دخان صرف میکنند تنها اثری هم، حتی تا پیری در خود درک نمی‌نمایند. صرف دخانیات برای زنان از مردان مضرتر است زیرا اعصاب زن نسبت بمرد حساس‌تر خلق شده است. از تجارب زیاد و معاینه های طبی ثابت نموده‌اند، زنهایی که مبتلا به صرف دخانیات هستند غالباً آب رنگ قشنگ و زیبایی خود را از دست میدهند. بنا به گفته طیب آمریکائی دکتر «هاری ادوارد» (۱۵) که در این راه خیلی کلا کرده است زنانیکه با سن کم عادی به دخانیات شده‌اند

تا بیست و سه و بیست و چهار سالگی قشکی و زیبایی خود را قربان این عادت بد میکنند.

اعصاب بچه خیلی حساس می شود، حتی اعصاب وی هنوز بکلی تشکیل و تکامل نیافته. بدین جهت «نیکوتین» از همه زیادتر در وی اثر میکند؛ چنانکه در این نازکی چندان نمانده بود که پدروی پسر دو روزه خود را که بروی بازویش در حالی که صرف سیگار میکرد، برداشته بود مسموم نماید، بعد از يك ساعت بچه رنگش پریده و خواب آلود شده علامات شخص مسموم از وی ظاهر می شود، بعد از معالجه طیب که ضد این قبیل مسمومیت ها لازم است تا ۱۲ ساعت دیگر دوباره بحال اولی خود بر میگردد. امید است سطور فوق اثراتی را که باید منتظر شد در قلوب هموطنان عزیز من تولید نماید!

فراپورگ - ب. پیروز، محصل طب

تصحیح

در مقاله «مبدء پرستش و ایمان» مندرج در شماره ۲ مجله بعضی اغلاط اتفاق افتاده که ذیلاً تصحیح میشود:

صفحه	سطر	غلط	صحیح
۱۲۱	۶	تجهیز	تضمیر
»	۱۴	اعراف	اعرف
»	۱۸	ذاتی و	ذاتی
»	۱۹	موجودیت	موجود
۱۲۲	۲۲	اشیاء	اشیاء عموماً
»	۲۴	میباشد	مییابند
۱۲۳	۱۱	(این بیت از قلم افتاده:)	
		یک این پیام نبود جبرئیل	
»	۱۲	العشق	للعشق
۱۲۴	۹	و آن هم	دان هم
»	۲۲	و در بعضی	در بعضی
»	۲۳	این	دین
۱۲۶	۲۵	بر تا	پیر بر